

Laura Leimane

PĀRTIKAS PROGRAMMAS ATSPOGUĻOJUMS KULDĪGAS RAJONA LAIKRAKSTĀ “PADOMJU DZIMTENE” 1982. GADĀ

20. gs. astoņdesmitajos gados viens no galvenajiem padomju sabiedrības esības oficiālajiem vadmotīviem bija 1982. gada maijā pieņemtās Pārtikas programmas realizācija. Tā tikai izvirzīta par valsts centrālo uzdevumu 11. piecgadē. Kā PSRS Arodbiedrību XVII kongresā atzina Leonīds Brežnevs: “Visaktuālākais arodbiedrību uzdevums vienpadsmitajā piecgadē ir katram darba cilvēkam padarīt tuvas un saprotamas partijas ekonomiskās politikas prasības, pārliecinoši parādīt, ka tieši šī politika atbilst vitālajām interesēm un ka tāpēc ikviens pienākums ir ar savu iniciatīvu un radošajiem meklējumiem sekmēt tās panākumus.”¹ Tātad ikviens cilvēka pienākums bija pašaizliedzīgi sekot prasībām un pildīt Komunistiskās partijas izvirzītos uzdevumus, ko arī cilvēki darīja, jo tie vistiešākajā veidā attiecās uz visiem. Visi dzīvoja un strādāja kopējam mērķim, bija vienas kopīgas intereses – kopīgi celt tautas labklājības līmeni. Tālaika presē tika atzīts, ka “sociālisma apstākļos individuālā dzīvesveidu noteic visas sabiedrības dzīvesveids, no kura tas harmoniski “izaug”, bet sabiedrības dzīvesveids ir individuālā dzīvesveida apstākļi, “barotne” vispusīgai personības pašizpausmei, pašapliecinājumam. Tajā pašā laikā individuālu, sociālo grupu, šķiru dzīvesveids aktīvi ietekmē visas sabiedrības dzīvesveidu, sekmējot tā nostiprināšanos un attīstību, vai arī otrādi, kavējot, traucējot to”.²

Šā raksta mērķis ir noskaidrot, kā šīs kopīgās intereses atbalstīja Kuldīgas rajona laikraksts “Padomju Dzimtene”, jeb kā šajā laikrakstā tika atspoguļota Pārtikas programma un tās izpilde.

Laikraksts “Padomju Dzimtene” darbojās kā aktīvs partijas propagandas līdzeklis. Tas regulāri sniedza informāciju par pieņemtajiem partijas, Centrālās komitejas, arodbiedrību, rajona komitejas u.c. lēmumiem, tādējādi informējot cilvēkus par viņu nākotni, jo šie lēmumi tiešā veidā attiecās arī uz katru individu. Tāpat laikrakstu slejās varēja uzzināt dažādu augsti stāvošu personu viedokļus, iepazīt kolhozu un citu saimniecību darbības pārskatus, individuālos darba rezultātus, vajadzības gadījumā arī saņemt nopēlumus un aicinājumus strādāt čaklāk, arī īsus apskatus, kā darbi veicas citās padomju sociālistiskajās republikās. Cilvēkiem bija dota iespēja salīdzināt savu un sava kolhoza darbu ar citiem, tādā veidā motivējot sevi strādāt vēl centīgāk. Lielāko daļu laikraksta aizņēma tieši šāda satura informācija, nedaudz atvēlot vietu arī kultūrai un sportam.

Lai cilvēkos spētu uzturēt nerimstošu darba sparu, vēlmi būt sabiedriski aktīviem, bija nepieciešams spēcīgs propagandas darbs, kas nemitīgi atgādinātu, kādiem mērķiem tiek strādāts un kāpēc tas ir svarīgi katram indivīdam, proti, “ar ideoloģijas palīdzību šķira teorētiski apzinās sevi kā vienotu sociālu veselumu, izprot savu vietu sabiedrībā, savas šķiras intereses, izstrādā savu attieksmi pret sabiedrisko esamību, pret citām šķirām, formulē savus šķiriskos mērķus, programmas, lozungus”.³

Darbā tiek pētītas 1982. gada publikācijas Kuldīgas rajona laikrakstā “Padomju Dzimtene”, jo tas bija Pārtikas programmas darbības pirmais gads, līdz ar to jautājums bija ļoti aktuāls.

Pārtikas programmas ieviešana

1982. gada 24. maijā notika PSKP Centrālās komitejas kārtējais plēnums. Tas noklausījās un apsprieda PSKP CK ģenerālsekretāra Leonīda Brežņeva referātu “Par PSRS pārtikas programmu laika posmam līdz 1990. gadam un tās realizēšanas pasākumiem”. Vēlāk plēnums vienbalsīgi pieņēma lēmumu, kurā L. Brežņeva referātā izteiktie priekšlikumi un secinājumi tika atzīti par pareiziem.⁴

Šīs programmas mērķis bija strauji kāpināt padomju produkcijas ražošanu un samazināt atkarību no importētajām precēm. Pārtikas programma lauksaimniecības problēmu risinājumu noteica trīs virzienos. Pirmais – pārveidojot lauksaimniecības operācijas un ar tām saistītās darbības. Otrs – īpaši nepalielinot iepriekš paredzētos izdevumus, novirzīt ieguldījumus uz vājākajiem posmiem pārtikas ražošanas kēdē. Trešais – no 1983. gada 1. janvāra palielinot līdzekļus, ko valsts ieguldīja saimniecībās, lai panāktu produktu dažādību, tajā pašā laikā samazinot līdzekļus, kas bija paredzēti tehnikas, degvielas un minerālmēslu iegādei.⁵

Pārtikas programma sastāvēja no deviņām nodaļām.

1. Agrorūpnieciskā kompleksa attīstības galvenie virzieni un uzdevumi.
2. Galveno pārtikas veidu ražošana. Pārtikas preču tirdzniecības organizēšana. Programma noteica labības un tās pārstrādes produktu, lopkopības produktu, piena un piena produktu ražošanu, stabilas lopbarības bāzes radīšanu, augļu un dārzeņu produkcijas un kartupeļu, cukura, augu eļļas un margarīna produkcijas, konditorejas izstrādājumu, pārtikas koncentrātu, vīnogu vīna, alus un bezalkoholisko dzērienu, tējas lapiņu, zivju produkcijas ražošanu, pārtikas preču tirdzniecības organizāciju.

3. Agrorūpnieciskā kompleksa materiāli tehniskās bāzes attīstība. “Ļoti svarīgs PSRS Pārtikas programmas sekਮīgas realizēšanas priekšnoteikums ir zinātniski tehniskā progresā paātrināšana un lauksaimniecības un visu agrorūpnieciskā kompleksa nozaru ražošanas potenciāla augsti efektīva izmantošana un materiāli tehniskās bāzes nostiprināšana uz ražošanas mehanizācijas un ķimizācijas tālākas attīstīšanas un plašas zemes meliorēšanas pamata.”⁶

4. Agrorūpnieciskā kompleksa nozaru nodrošināšana ar transportu, taru un iesaiņošanas materiāliem. "Agrorūpnieciskā kompleksa nodrošināšana ar transportu ir viens no svarīgajiem Pārtikas programmas uzdevumiem."⁷

5. Zinātnes lomas palielināšana Pārtikas programmas realizēšanā: "Resoriem uzdots laikā no 1982. līdz 1990.gadam veikt nepieciešamos pasākumus, lai tālāk attīstītu zinātniskos pētījumus un paātrinātu zinātnes sasniegumu ieviešanu ražošanā agrorūpnieciskā kompleksa nozarēs."⁸

6. Sociālo un sadzīves apstākļu uzlabošana laukos: "Maksimāli jāceļ lauksaimniecības darba prestižs, aktīvāk jāievieš racionāls padomju saimniecību darbinieku un kolhoznieku darba un atpūtas režīms. Uz darba ražīguma celšanas pamata jānodrošina lauksaimniecības un rūpniecības darbinieku darba samaksas līmeņa tuvināšanās. [...] Paredzēts kolhozos, padomju saimniecībās un citos lauksaimniecības uzņēmumos paātrinātos tempos celt labiekārtotas dzīvojamās mājas ar saimniecības ēkām, pirmskolas bērnu iestādes, klubus, bibliotēkas un citus kultūras un sadzīves objektus, tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un sadzīves pakalpojumu dienesta uzņēmumus, kā arī būvēt ceļus."⁹

7. Kolhozu, padomju saimniecību un citu agrorūpnieciskā kompleksa uzņēmumu un organizāciju darba efektivitātes paaugstināšana: "Jānodrošina krass pavērsiens uz intensīvām saimniekošanas metodēm, uz zemes, ražošanas jaudu, darbaspēka, materiālo un finanšu resursu, visu pastāvošo rezervju un iespēju labāku izmantošanu pārtikas produktu ražošanas paplašināšanai. Jāizvērš neatlaidīga cīņa par darba ražīguma celšanos, par ekonomiju un taupību, produkcijas pašizmaksas pazemināšanu, nesaimnieciskas rīcības un izšķērdības gadījumu likvidēšanu."¹⁰

8. Savienoto republiku galvenie uzdevumi PSRS Pārtikas programmas realizēšanā: "Maksimāls ieguldījums jādod katrai savienotajai republikai. Savienoto republiku komunistisko partiju centrālajām komitejām un ministru padomēm jānodrošina, lai nelokāmi tiktu izpildīti plāni lauksaimniecības produkcijas ražošanā un iepirkšanā, kā arī tās piegādē vissavienības fondā."¹¹

9. Ārējo ekonomisko sakaru attīstīšana ar sociālistiskajām valstīm: "Paredzēts uz ilgtermiņa mērķprogrammu pamata padziļināt sadarbību ar SEPP valstīm lauksaimnieciskajā ražošanā, izejvielu pārstrādē un racionālā izmantošanā."¹²

Maija plēnumā tika apstiprināti arī PSKP CK Politbiroja iesniegtie PSKP CK un PSRS Ministru padomes lēmumi: "Par lauksaimniecības un citu agrorūpnieciskā kompleksa nozaru vadības uzlabošanu", "Par kolhozu un padomju saimniecību ekonomiskā mehānisma pilnveidošanas un ekonomikas nostiprināšanas pasākumiem", "Par pasākumiem, kas veicami, lai pastiprinātu lauksaimniecības darbinieku materiālo ieinteresētību produkcijas ražošanas palielināšanā un tās kvalitātes paaugstināšanā", "Par papildpasākumiem, kas veicami, lai kolhoziem, padomju saimniecībām un citiem lauksaimniecības uzņēmumiem ciešāk piesaistītu darbiniekus, kuri strādā lopkopībā", "Par lauku iedzīivotāju dzīvokļu, komunālo, sadzīves, sociālo un kultūras apstākļu tālākas uzlabošanas pasākumiem", "Par kolhozu un padomju saimniecību tālāku nostiprināšanu ar

vadošajiem kadriem un speciālistiem, par to lomas un atbildības palielināšanu lauksaimnieciskās ražošanas attīstīšanā".¹⁵ Šie lēmumi bija cieši saistīti ar pašu Pārtikas programmu un bija paredzēti, lai veicinātu tās veiksmīgu realizāciju.

PSKP CK Plēnumā bija izteikta stingra pārliecība, ka plēnuma lēmums tiks izpildīts: "Tuvākais uzdevums – panākt jau šogad būtisku zemkopības un lopkopības produktivitātes paaugstināšanos, nodrošināt labības, gaļas, piena un citas produkcijas iepirkuma valsts plānu izpildi un pārsniegšanu, tās savlaicīgu pārstrādāšanu un pilnīgu saglabāšanu, radīt drošu pamatu straujākai lauksaimnieciskās ražošanas augšupejai turpmākos gados."¹⁴

Taču, kā atzīst Kuldīgas rajona kolhoza "Komunārs" iecirkņa priekšniece Ārija Bulava, visi darbi ritejā tikai pēc plāna, nevis pēc iespējām. Viņa stāsta: "Neskatoties uz neatbilstošiem apstākļiem, darbs bija jādara. Ja bija nodoti tik hektāri graudiem, tad tik arī bija jāsēj. Labība bija jākuļ nevis tad, kad tā bija gatava, bet gan tad, kad to lika. Bijām spiesti mānīt komisijas, vedot pie viena lauka divas reizes, tikai no citas puses, jo citā laukā raža bija sliktāka. Valsts iepirkā labu tehniku, taču tā nebija piemērota mūsu apstākļiem. Visi darbi bija perfekti saplānoti uz papīra, taču reālajā dzīvē tie nenesa gaidītos rezultātus."

Galvenais šīs programmas izpildes defekts bija nolaidība. Nekas netika darīts, lai samazinātu ikdienas birokrātisko iejaukšanos lauksaimniecībā, un netika darīts pietiekami daudz, lai izmainītu darba produktivitātes veicināšanas sistēmu.¹⁵

Pārtikas programmas atspoguļojums Kuldīgas rajona laikrakstā

"Padomju Dzimtene" bija ļoti politisks laikraksts, un tā saturs bija cieši pakļauts notiekošajam Komunistiskās partijas dzīvē. Tā bija ieinteresēta, lai "masu informācijas un propagandas līdzekļi vienmēr būtu īsta partijas un visas tautas sabiedriskās domas tribīne".¹⁶ Laikraksts motivēja cilvēkus aktīvi strādāt, lai pildītu visus partijas noteiktos uzdevumus. Visos masu medijos, ne tikai "Padomju Dzimtenē" tika propagandēts kopējs mērķis: "Nemitīgi celt tautas materiālās labklājības un kultūras līmeni, radīt labākus apstākļus vispusīgai personības attīstībai."¹⁷

Pārtikas programmai veltītie raksti

Oficiālie paziņojumi

"1982. g. 24. maijā notika PSKP Centrālās Komitejas kārtējais plēnums. [...] Plēnums noklausījās un apsriendēja PSKP CK ģenerālsekretrāra, PSRS Augstākās Padomes Prezidijs priekšsēdētāja biedra L. Brežņeva referātu "Par pārtikas programmu laika posmam līdz 1990.g. un tās realizēšanas pasākumiem. [...]

Pārtikas problēmas atrisināšanā, kas ir partijas un valsts centrālais uzdevums vienpadsmitajā un divpadsmitajā piecgadē, teikts lēnumā, maksimāls ieguldījums jādod katrai republikai, katrai novadam, apgabalam un rajonam, katrai tautas saimniecības nozarei, visiem pilsētu un lauku darba kolektīviem."¹⁸

VISU ZEMJU PROLETĀRIESI. SAVIENOJETIES!

PADOMJU DZIMTENE

LATVIJAS KP
KULDIGAS
RAJONA KOMITEJAS,
KULDIGAS RAJONA
TAUTAS
DEPUTĀTU
PADOMES
LAIKRAKSTS

CETURTDIEN. 1982. gada 14. oktobri Nr. 122 [5866] Iznāk kopš 1945. gada 19. maija Maksā 2 kap.

RAŽAS SASKAITĀMIE

Kolhoza «Komunārs» kantori pieci ceļojošie Sarkanie karogi. Viens no tiem «Labākajai rajona saimniecībai graudaugu audzēšanā». Tas par 1981. gada rāvu. Ari sāgad «Komunārā» strādātā, lai šis karogs adresi nemainītu, ie-vāktā lieklāka rāza rajonā — vidēji no hektāra 26,7 centneri.

Atpalai nav laika. Redzes-lokā rāza — 83. Si rudens darba soli liecinā, ka komu-nāri apnēmušies spērt vēl vienu soli rāzas labā, nākamgad novākt vēl val-rāk. Tam pamati jau likti. levākalnu augsne patīk ziemām. It īpaši kriešiem. Šoruden no 159 hektāriem līdz 31 centneru no kat-rā. Rudzī deva par četriem centneriem mazāk. Lūk, tā-pēc tika nolemts sēt val-rāk ziemāju. To ari izda-rīja. Paspēja labākajos ag-rotehniskajos terminos ap-set 150 hektāru kriešu val-rāk nekā bija plānots.

Pēdējā laikā godā tiek celtais papuves. Šoruden «Komunārā» tādu vēl nebija, bet pēc vasarājiem neti-ka seits. Turpat visi ziemājī izvietoti laikus uzartos un lobi sastrādātos daudzgadi-ga zāļu laukos. Ari dzē-ģan labi mēslotās. Šķidrās kompleksais mēslojums, ap-mēram 55 hektāriem izmēca āri organika. Pārējiem bija

Jāiztiek ar minerālmēsiem. Tagad rūpes par vasarāju rāzu. Kad vienā otrā saimniecībā nav tikts līdz trešajai daļai apverstu ru-gainu, «Komunārā» rudens aršanu beidz. Tātad — laikus izpildīts vēl viens priekšnoteikums rāzas labā. Soreiz izlikts bez liejlaudi-kiem, visas rūgaines uz-arts ar T-74.

nātājs Rainis Cirulis Jeb-kurā bridi palīdzēs: sameti-nās, pieskrūvēs. Juzdamī-tādu pretimnāksānu, vīr-strādā no tumsas līdz tum-sal. Un hektāri māk. Saim-niecības vadībe plāno un vīri tam piekrit, ka vīrs plaņa varēs uzart vēl ap 200 hektāru.

Laikus un kārtīgi uzarta

— Ar kāpurniekiem pie mūns strādā patēsām kār-tīgi vīri. Gandrīz val visi peilījusi uzsīvau — Mod-ris un Gunārs Vilerti, Andrejs Andersons, Alvars Strautmanis, Ivars Berg-holds, — stāsta galvenā ag-ronome Austra Umbrāško.

Nereti saimniecības dzīrdēts, ka ar kāpuriķēzu traktoriem nu vairs neviens negribot strādāt. «Komunārā» strādā un pie tam labi. Tas tāpēc, ka par šiem vī-riem rūpējas, izprot vīpu darba apstāklus. Ir pārskā-tita samaka, austrāti plēnā-cigi stimuli. Ari arājiem uz lauka veda pusdienu. Arājs nav atstāts viena pats kaut kur saimniecības no-malē — tiec nu pats galā, kā vari. Tehnikas palīdzī-bas mašīna, degviela ilgi-nav jāgāda — turklāt meti-

zeme vēl nebūt negaranti-bagātas rāzas. Augsne gal-dā mēslojumu. «Komunārā» ir viena no nedaudz-jām saimniecībām, kuri jau nākamā gada rāzai vēstis organiskais mēslojums. Tie-sa, 7000 tonnu izveduši «Latvijas agrokomījās» me-hanizatori, bet ari paši ne-tur kāpuriķi klepi. Saimniecī-ba pierādīja, ka var izmantot vietējo purvu kūdru. Lielās kūdras grēdas, kas bija izvestas pavasarī, ne-sei kalkotas, tad amonīzes, un būs labu labais mēslojums. «Komunārā» tāpat kā vīrūmu saimniecību fer-mām nav labu mēsū krā-tuvju. Gaidit un krāt mēs-u kalnus, kultivēt nezāles? Komunāriši tā nedara. Vi-ni mēsūs izved uz lauka. Tur tad rūdenos un pavasā-ros viegлāk pieķīlt un ga-tavot kompostu. Tas nen-o-

— Ražas cel visa kolektī-va apzinīga attieksme pret darbu. Vīri jūt, ka sāk iet labāk un apzinīgāk strādā. Uzlābojas zemkopības kultūra, lauki klūst fizienāki. Katri gadu no plāniem vis-maz 200 hektāru. Enerģi-kāt strādā vidējā posma spe-cialisti. It īpaši var atzīmēt lecirīku prīcīšnieku palīga Andra Sīlāguta rosbī.

J. Stirāns,
rajona preses grupas va-dītāja vietnieks

Zīņo saimniecību preses grupas

TONNAS NAK

Tūlīt pēc kombainiem kariupeļu laukos izgāja saimniecības laudis, lai uza-ļasitu mazumu. Sājā darbā aicinājām kantora darbi-niekus, taras cehu laudis. Tālkā nāca ari Rendas as-tonradigās skolas audzēk-ni. No 180 hektāriem jau pārlasīts vairāk nekā 170 hektāru. Vidēji no hektāra salasām trijā līdz keturiem audzēt lopbaribas saknes, rūdenos ātri novākt. Pat pagajusā gada siltākajos laikā apstākļos lieklāko daļu novāca mehanizēti. So-gad sakņu laukos strādā tikai tehnika. Pirmajā le-cīknī, kur strādāja Ivars Bondars un Kārlis Zonen-bergs, visā platībā saknes jau novāktas. Otrajā le-cīknī Alvars un Arnolds Zalcmanis vāc pēdējos hektārus.

TALKĀ KAIMINIEM

Mūsu saimniecības lop-baribas sakņu vācējiem ir tradīcija laukus nokopt līdz Lauksaimniecības dar-bīnieku dienai. Tas tika iz-darīts ari sāgad, darbu pa-darīja astoņās dienās. Ar rāvu varam būt apmierināti — vidēji 420 centneru no hektāra.

Tagad mūsu sakņu vācēji Voldemārs Kozlovs, Ar-

lauku darbu gaitu rajo-saimniecības līdz 13. ok-toberim.

PĀRSKATS

Šāds bija pirmajās Pārtikas programmai veltītās publikācijas saturs laikrakstā "Padomju Dzimtene". Tā ir oficiālā informācija par plēnumā notikušo (avots – aģentūra *TASS*). Arī turpmāk parādās šāda veida oficiāla informācija.

Ar virsrakstu "Pārtikas programmai kompleksu risinājumu" tiek sniegti skaidrojumi, ko nozīmē šī programma: "PSKP CK un PSRS Ministru Padome uzliek par pienākumu partijas, padomju un lauksaimniecības orgāniem enerģiski uzlabot darbu kolhozu un padomju saimniecību nostiprināšanā ar augstu kvalificētiem, idejiski nobriedušiem vadītāju un speciālistu kadriem, kas patiešām spētu nodrošināt, lai katrā ziņā tiktu izpildīti jaunie, vērienīgie uzdevumi, kurus PSKP XXVI kongress izvirzījis lauksaimniecības maksimālā intensifikācijā un efektivitātes paaugstināšanā, mūsu zemes pārtikas programmas praktiskajā realizēšanā."¹⁹

Vēlāk jūnijā tiek sniepts informatīvais ziņojums par Latvijas Komunistiskās partijas CK plēnumu, kurā tika apspriests jautājums par republikas partijas uzdevumiem programmas ietvaros: "Panākt jau šajā – 1982. gadā ievērojamu kāpinājumu zemkopības un lopkopības produktivitātes paaugstināšanā un uz šī pamata izpildīt un pārsniegt valsts plānus un sociālistiskās saistības labības, gaļas, piena un citas lauksaimniecības produkcijas iepirkšanā."²⁰

6. jūlijā jau tiek publicēts arī raksts par Latvijas KP rajona komitejas plēnumu "Visas tautas labklājībai".

Šajos rakstos tiek runāts par izpildāmiem pienākumiem, sociālistiskajām saistībām, taču cilvēki netiek informēti, kāpēc tas tiek darīts un kāds no tā būs labums.

Kolhozu atbalsts Pārtikas programmai

Ātri reaģējot uz oficiālajiem paziņojumiem, savu atbalstu Pārtikas programmai pauž arī divu saimniecību vadītāji. Šīs saimniecības šajā laikā Kuldīgas rajonā ir visveiksmīgākās un sasniegušas vienus no visaugstākajiem rezultātiem. Padomju saimniecības "Rudbārži" direktors A. Kalniņš atzina: "Uzdevumi, ko izvirzīja PSKP CK [...] ir vitāli svarīgi mums visiem – gan mums, lauku iedzīvotājiem, gan arī strādniekiem un inteliģencei. Prasība nodrošināt iedzīvotāju apgādi ar produktiem liecina par partijas gādību visu padomju cilvēku labā. [...]

Taču nekas pats no sevis nenāks. Mūsu kolektīvs saprot, ka sagaida saspringts darbs, partijas rūpēm tiek gaidīta atdevē. Uzskatām, ka pats galvenais – palielināt ražas augkopībā, intensīvi izmantot katru hektāru, panākt maksimālu atdevi."²¹

Interesanti, ka gan šī, gan arī otra publikācija parādās vēl pirms Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas plēnuma.

Otrajā publikācijā tiek detalizēti izskaidrots, kā Vārmes ciemā tiks organizēts darbs un kādas pārmaiņas ir gaidāmas. Vārmes ciema izpildkomitejas priekšsēdētājs I. Kūlis norāda, ka cilvēki ir gatavi jau tūlit pievērsties programmas īstenošanai: "Noteikta vieta kopīgajā darba ritmā ir sabiedriskās kārtības, sociālistiskās likumības, sabiedriskā īpašuma saglabāšanas un darba disciplīnas

nostiprināšanā. Atrast pareizāko, mums piemērotāko risinājumu mēģinām arī mēs, kolhoza "Vārme" partijas pirmorganizācija un valde, ciema Tautas deputātu padomes sociālistiskās likumības pastāvīgā komisija, tautas brīvprātīgo kārtības sargu vienība, ciema un kolhoza tautas kontroles grupas un viss plašais sabiedriskais kolektīvs."²²

Ar šāda veida rakstiem saimniecību vadītāji pauž tūlītēju atbalstu programmai, parādot pilnīgu uzticību un paļaušanos uz partijas lēmumiem.

20. jūlijā rakstā "Republikas gadadienu sagaidot" savu attieksmi pret Pārtikas programmu pauž arī Kuldīgas rajona izpildkomitejas priekšsēdētājs E. Lankenbergs: "Pašreiz viens no mūsu vissvarīgākajiem uzdevumiem ir Pārtikas programmas izpilde. Tātad jārada stabili pamati ražošanas un valsts iepirkuma uzdevuma izpildei. [...] Jāatzīmē, ka šogad rajona darbaļaudis kopīgi ar pilsētas šefiem daudz energiskāk strādā lopbarības sagatavošanā. [...] Tomēr, lai sagatavotu nepieciešamo daudzumu lopbarības, vēl neatlaidīgi jāstrādā katrā saimniecībā. Labi šis darbs tiek veikts kolhozos "Komunārs", "Vārme", padomju saimniecībā "Rudbārži" un citur."²³

"Pārtikas programmu – dzīvē"

No 1982. gada 27. jūlija laikrakstā ieviesta rubrika "Pārtikas programmu – dzīvē". Tajā tiek publicēti dažādu autoru darbi, kuros skaidrots, kādi pasākumi veicami, lai īstenotu pārtikas programmu, un kā to izdarīt. Tie ir arī pārskati par notiekošo konkrētos kolhозos. "Padomju Dzimtenē" lasāms: "Komunisti savā sapulcē pieņēma konkrētu rīcības plānu Pārtikas programmas īstenošanai. Tajā noteikts plašāk attīstīt tirdzniecību ar lauksaimniecības produktiem, kas tiek iepirkti pilsoņu personīgajās palīgsaimniecībās. Partijas sapulcē ieteica arodbiedrības komitejai aicināt kolektīvā strādājošos attīstīt personīgo palīgsaimniecību. Rūpīgāk organizējama tirdzniecība ar maizi, baltmaizes izstrādājumiem, putraimiem, kulinārijas izstrādājumiem un citām pārtikas precēm. Svarīgi operatīvi tās piegādāt veikalim. Palielināma pārtikas preču pārdošana sīkā iesaiņojumā."²⁴

"Labi kadri lopkopībai vajadzīgi visur un vienmēr. Bet sevišķi tie no svara tagad, kad pildāma [...] Pārtikas programma. Kad pirmsais un svarīgākais uzdevums ir palielināt lopkopības produkcijas ražošanu, un šī uzdevuma izpildei lietā liekamas visas rezerves. Viena no tām noteikti ir lopkopju attieksme pret darbu," tā tiek rakstīts par "Apšenieku" fermu "Lejaskurzemē".²⁵

Rubrikas ietvaros parādās arī reportāžas ne tikai par lauksaimniecisko ražošanu, bet arī par citām ar pārtiku saistītām nozarēm. Piemēram, stāsts par dārzeņu veikalui Ķeņina ielā: "Jā, pārtika nu reiz ir tāda lieta, ko mēnesi uz priekšu nepieēdīsi. Vēlāk, rudenī ziemai konservus gatavojam, bet pašlaik ir prasība pēc svaigiem dārzeņiem. Un kas gan cits, ja ne mūsu pašu saimniecības tos gādās? Tas jāapzinās un jāmācās, to prasa Pārtikas programma."²⁶

12. augusta laikraksta "Padomju Dzimtenes" numurā parādās reportāža par to, kā kolhozos savāc pienu nodošanai. Rakstos ir iekļauti ne tikai vienkārši apskati vai ieteikumi, bet pat nopēlumi par neatbilstoši Pārtikas programmai organizētu darbu. Piemēram:

"— Nu jau divus gadus līdz trim tūkstošiem netiekam, — saka Vilma Diebele,— slaucam govis trīs reizes dienā, kopjam, barojam, kā varam. Bet ar to vien ir par maz.

Par maz gan. Barību šovasar varēja un var sagādāt. Tad jāgādā arī par pārējo. Piena ražošana prasa nemitīgas rūpes. Nezin, vai pienāks brīdis, kad mierīgi varēs salikt rokas klēpī un skaitīt kilogramus."²⁷

Preses grupu darbs

Šajā laikā darbojās preses grupas, kas sniedz laikrakstam informāciju par lauksaimniecības darbinieku praktisko ieguldījumu Pārtikas programmas pildīšanā. Tā kā "Padomju Dzimtenes" redakcijā toreiz strādāja tikai trīs vai četri žurnālisti, viņi vienkārši tehniski nespēja uzrakstīt par visu, ko vajadzēja. Valdīja arī uzskats, ka žurnālisti nevarēja pietiekami iedziļināties problēmās, konkrētos jautājumos lauksaimniecībā, rūpniecībā, jo viņiem trūka zināšanu šajās jomās. Tālaika dokumentos norādīts, ka "preses grupu uzdevums ir veicināt rudens darbu norisi, atspoguļot sociālistisko sacensību, lielāka uzmanība saistāma cilvēkiem, kuri pašaizliedzīgi strādā, lai bez zudumiem novāktu visu izaudzēto".²⁸

Rajona preses grupas sastāvā darbojās 11 cilvēku, regulāri notika grupas sanāksmes, darbi tika plānoti. Grupas reizi nedēļā saimniecībās rīkoja reidus. Kolhozos, padomju saimniecībās un uzņēmumos, kuri saistīti ar lauksaimniecību, bija izveidotas vietējās preses grupas. Tajās tika iekļauti partijas un komjaunatnes darbinieki, tautas kontroles un arodbiedrības darbinieki, dispečeri, lauksaimniecības speciālisti, reizēm arī saimniecību vadītāji un citi. Tās strādāja partijas organizāciju vadībā. Preses grupu mērķis – "Rajona darbaļaudis mobilizējami PSKP CK šī gada maija plēnuma lēmumu izpildei, spraigai sacensībai PSRS 60.gadadienās cienīgai sagaidīšanai."²⁹

"Pasvītrojama saimniecību preses grupu nozīme. Tās strādā partijas pirmorganizācijas sekretāra vadībā. Uz vietām vislabāk redzams, kas notiek saimniecībā, atklājas fakti, ko žurnālisti rajona centrā var arī nezināt. Un tā presē nonāk aktuāla informācija, tiek popularizēta pieredze, tiek kritizēta neizdarība, disciplīnas neievērotāji. Saimniecībai tas nāk tikai par labu."³⁰ Tā, piemēram, kolhoza "Komunārs" vecākā dispečere raksta: "Aizvakar mūsu saimniecībā bija apkūlības. Vakārā kombainieri atgriezās darbnīcās ar labi padarīta darba apziņu – visi graudaugi 653 hektāros novākti. Tas izdarīts 18 dienās. Šogad pirmo reizi izmēģinājām arī dalito paņēmienu. Tā novācām 80 ha."³¹

Preses grupu pārstāvji kopā ar redakcijas žurnālistiem rīkoja regulārus reidus pa saimniecībām. Kā šobrīd atzīst toreizējā preses grupas locekle Amālija Ozoliņa, caurmērā cilvēkiem, saimniecību vadītājiem patika, ka par viņiem rakstīja.

A. Ozoliņas komanda vienmēr bija gaidīta. Viņa tagad atceras: "Nekāda naida nebija. Man ir ļoti, ļoti labas atmiņas par to laiku." Bijušā kolhoza "Ēdole" priekšsēdētājs Jānis Liņķis atzīst, ka presei "ir vislielākā nozīme. Un tā arī toreiz nevienam nepatika, ka par tevi raksta ko sliktu. Kad uzraksta, ka cilvēki labi strādā, tas stimulē strādāt vēl labāk."

Reidu iemesli bija dažādi:

"Trešdien mans uzdevums bija [...] – iepazīties, kā saimniecībai veicies ziemāju sējā. [...] "Komunārā" šogad ievāca lielāko ražu rajonā – 26,7 centnerus no hektāra. Mehanizatoru veikums ziemāju sējā ir droša garantija, ka nākamais rudens "Komunārā" atnāks vēl bagātāks."³²

"Kolhoza "Ļeņina ceļš" kombainieriem un speciālistiem garastāvokļa barometrs šoruden vairāk uz "nepastāvīgu laiku" velk. Patiesi prieka maz, ja dienā var tikai vienu bunkuru piekult. Lauki nezālaini, raža slikta. Tas galvenokārt pagājušajā rudeni neuzartajos mālainajos laukos. [...] Saimniecības dispečerpunktā nekādi nevarējām sameklēt sociālistiskās sacensības nolikumu. Varbūt tāpēc uz lauka kviešu graudu tā pavairāk izbiris."³³

A. Ozoliņa atceras, ka vairāk centušies rakstīt par tām saimniecībām, kas sasniegūšas vairāk par citām. Viņa uzsver: "Viss tas tika virzīts tā, lai darbs veiktos ātrāk, labāk un kvalitatīvāk. Vienu veiksme motivē citus."

Šobrīd lasot "Padomju Dzimtenes" rakstus, gan rodas iespāids, ka daudz tīcīs rakstīts par neveiksmēm, līdz galam neizdarīto, neizpildītajiem plāniem. Piemēram: "Šī gada septiņos mēnešos rajonā iegūts tikai 98 procenti no pērn šajā pašā laikā iegūtā teļu daudzuma. Vismazāk – tikai 87 procenti pērnā teļu daudzuma iegūts kolhozā "Kurzeme", pie tam šajā saimniecībā šogad sasniegts savdabīgs "rekords" – no simts govīm iegūts par 18 teļiem mazāk nekā pērn. [...] Vaina tā, ka šajās un vēl dažās saimniecībās attiecīgie darbinieki ar visai nepilnīgu atbildības sajūtu rūpējas par govju sēklošanu."³⁴ Vaicāts par to, kāpēc laikrakstā bija arī negatīvi vārdi par saimniecībām, bijušā kolhoza "Vārme" priekšsēdētājs Ilmārs Pilenieks apliecina, ka kolhozi ir bijuši atšķirīgi: "Bija jau tādi, kuros nebija labi speciālisti. Tāpat kā šodien ierēdņi, arī tad tie reizēm neprata labi organizēt cilvēkus. Tāpat jau tas notika arī toreiz, tikai zem citas izkārtnes."

Notika arī konkurss par vietējo preses grupu darbu "Raža–82". Tajā piedalījās visas lauksaimniecības uzņēmumu un saimniecību preses grupas, kā arī katras preses grupas locekļi individuāli. Konkursa ietvaros tika vērtēta rajona preses grupai nodotā korespondence, ieguldījums uzskates agitācijas veidošanā, izdodot sienasavīzes, zibeņus, cīņas lapiņas utt. Un līdzdalība pirmrindnieku morālajā stimulēšanā. Uzvarētājiem tika pasniegtas naudas balvas un bezmaksas tūrisma ceļazīmes braucienam pa Padomju Savienību.

Arī paši preses grupu dalībnieki rakstos konkrēti formulē, kādi ir viņu uzdevumi: "Kā tad saimniecību vadība, partijas pirmorganizācijas un citas sabiedriskas organizācijas rosina, iedvesmo kolhozniekus, padomju saimniecību strādniekus, šefus, visus ciema iedzīvotājus sagatavot jo vairāk labas kvalitātes

lopbarības. Kā stimulē čaklākos un “ieper” laiskākos? Uz šiem jautājumiem centāmies gūt atbildi rajona preses grupas reidā kolhozos “Renda”, “Kabile”, “Vārme”.³⁵

Ieteikumi, padomi

Līdzās preses grupu darbam kā motivatori darbojas arī cita veida ieteikumi. Tie ir dažādi – gan konkrētu speciālistu viedoklis par kādu darbības sfēru, gan vienkārši “Speciālistu padomi”, neminot, kas ir šie speciālisti, piemēram, Lauksaimniecības ministrijas speciālistu ieteikumi, kas balstīti uz ilggadējiem zinātnieku pētījumiem un labāko kolektīvu pieredzi augstas kvalitātes lopbarības sagatavošanā.

“Tātad – vēlreiz atgādinu, lai panāktu labības ievākumu atbilstoši Pārtikas programmas noteiktajiem uzdevumiem, svarīgi līdz minimumam samazināt ražas zudumus,” piemēram, tādu padomu dod agrorūpnieciskās apvienības valdes priekšsēdētājs J. Strauts.³⁶

I. Pilenieks uzskatīja, ka šādiem norādījumiem nebūtu jāpievērš īpaša uzmanība. “To tā tieši lasot nevajag uztvert. Mūs vadīja no augšas un mēs paši nedrīkstējām brīvi domāt.” Viedokļi gan ir atšķirīgi. J. Liņķim, piemēram, šķita, ka šādi padomi bija noderīgi. “Ja neiedod jaunu, tad vismaz atgādina.” Viņa rīcību tas nekā īpaši nav mainījis, ja nu vienīgi pēc šādiem atgādinājumiem gājis skatīties, kā tad īsti šajā jomā veicas viņa saimniecībā. Un viņš atzist, lai strādnieks saausītos un darītu savu darbu labāk, pietiekot, ja priekšnieks aiz kombaina kādu izbirušu graudu atrod vai piena kannai ar pirkstu gar malu novelk – kaut vai izliekoties.

Padomi tiek doti ļoti dažādās jomās: ieteikums audzēt rapsi, jo īpaša uzmanība esot jāpievērš olbaltumvielu un citu komponentu līdzsvarotības nodrošināšanai lopbarībā, ieteikums laikus domāt par celtniecības darbiem kolhozos, lai ziemas nepārsteigtu nesagatavotus, prokuratūras aizrādījums, ka būtu vairāk vērības jāveltī materiālo vērtību saglabāšanai, un tamlīdzīgi.

Cita veida raksti

Lai veiksmīgāk realizētu Pārtikas programmu, tiek domāts ne vien par jau esošajiem darbaļaudīm, bet arī par jauno maiņu – skolēniem. Laikraksts “Padomju Dzimtene” uzsvēra: “PSRS Pārtikas programma, kas akceptēta PSKP CK maija plēnumā, ir uzmanības degpunktā. Īpaši tas sakāms par lauku ļaudīm un tiem cilvēkiem, kuri strādā kolektīvos, cieši saistītos ar lauksaimniecību. Uzmanību plēnuma lēmumu izpildei saista arī mūsu – Alsungas vidusskolas – partijas pirmorganizācijas uzmanību, jo tieši lauku skolā aug nākamie lauksaimniecības darbinieki – speciālisti un tiešie darba darītāji. Uzdevums tāpēc liels: jauniešiem dodamas ne tikai priekšzināšanas, viņi saprātīgi orientējami nākamajai profesijai.”³⁷

Laikrakstā tiek ziņots arī par dažādu pasākumu – semināru, nodarbību – norisi, kuru mērķis ir izglītot partijas pirmorganizāciju pārstāvus par dažādiem ar Pārtikas programmu saistītiem jautājumiem.

Vispārējais laikraksta saturs

Papildus jau nosauktajām rubrikām un tēmām, kas bija tieši saistītas ar Pārtikas programmas realizēšanu, laikrakstā parādās arī daudz cita materiāla, kas netieši motivē cilvēkus darbam, taču tajos netiek konkrēti uzsvērta Pārtikas programmas esamība.

- Regulārs apskats par paveikto konkrētos kolhozos vai padomju saimniecībās. Tas ir viens no preses grupas pienākumiem, taču ir arī cita rakstura materiāli. Piemēram, raksts par ceļojošā Sarkānā karoga piešķiršanu kolhozam un tā sasniegumiem.
- Intervijas ar labākajiem strādniekiem, darbiniekiem.
- Kolhozu un uzņēmumu vadību paziņojumi par plāniem un darba rezultātiem.
- Oficiālie paziņojumi par partijas pirmorganizācijās, kolhozos, padomju saimniecībās u.c. veicamajiem darbiem.
- Ziņojumi par Latvijas Komunistiskās partijas rajona komitejas un izpildkomitejas darbu, partijas dzīvi kopumā.

– Regulāri pārskati – labāko strādnieku saraksti (dažādos periodos). Sociālistiskā sacensība “veicina ražošanas attīstības paātrināšanos un efektivitātes paaugstināšanos, lauku ļaužu sabiedriskās aktivitātes palielināšanos, viņu darba prasmes un izglītības līmeņa celšanos”.³⁸ Tai tika noteikti divi aspekti – ekonomiskais un audzinošais. Šīs sacensības mērķis bija intensificēt ražošanu, panākt aizvien labākus rezultātus un tajā pašā laikā arī noskaidrot, kādi ir iemesli, kāpēc vienā saimniecībā veicas labāk nekā citā, lai vēlāk iegūtās atziņas varētu izmantot trūkumu novēršanai.

Rezultāti tiek pasniegti gan pārskatāmu tabulu veidā (gandrīz katrā laikraksta numurā ir vismaz viena), gan mazos rakstiņos, kuros uzskaitīti labākie darba veicēji un padarītais.

Kolhoza “Ēdole” priekšsēdētājs J. Liņķis uzskata, ka vienkāršajam ierindas strādniekam tajā laikā bija ļoti ierobežotas iespējas veidot karjeru, tāpēc arī atrašanās labāko strādnieku saraksta augšgalā bija liels lepnums un gods, iespēja sevi pierādīt.

– Dažādu sacensību rezultāti. Cilvēki ļoti vēlējās būt labākie. A. Ozoliņas vārdi to apliecina: “To avīzi gaidīja! Kurš tad ir tas labākais, kurš ir priekšgalā? Tad pat zvanīja pirms publicēšanas uz redakciju un prasīja, kādi tad ir rezultāti. ļoti gaidīja.”

– Aicinājumi piedalīties dažādos pasākumos, piemēram: “Rajona iedzīvotāji! Sestdien un svētdien aktīvi piedalīsimies salmu novākšanas talkā!”

Secinājumi

- Laikraksts “Padomju Dzimtene” sniedza plašu politiska rakstura informāciju, to tieši attiecinot uz katru individu un viņa darbu.
- “Padomju Dzimtene” darbojās kā labs propagandas līdzeklis, jo deva iespēju cilvēkiem uzzināt ko vairāk par darbu citur, salīdzināt un novērtēt, tādā veidā motivējot strādāt pašu.
- Laikrakstā ļoti maz tiek skaidrots, kāpēc Pārtikas programmai ir tik liela nozīme. Pārsvarā tiek paziņots, kas ir nolemts un kā tas attiecas uz cilvēkiem, t.i., kādi ir katra cilvēka pienākumi kopējā darbā.
- “Padomju Dzimtenē” neparādās pret Pārtikas programmu vērsti viedokļi, tādā veidā demonstrējot pilnīgu pakļaušanos politiskajai varai.
- Vēlme ieraudzīt savu vārdu labāko strādnieku sarakstos laikraksta regulārajos pārskatos mudināja cilvēkus strādāt pēc iespējas vairāk.
- Ar preses grupu reidiem tiek panākts, ka saimniecībās cilvēki strādā godprātīgi, jo citādi viņu darbs tiktu atspoguļots negatīvi. Pašus preses pārstāvjušus pašaizliedzīgi strādāt motivēja iespēja iegūt balvu, piedaloties preses grupu sacensībā.
- No kolhozu vadītāju teiktā var secināt, ka cilvēkiem šāda iekārta bija samērā ērta, jo viss tika virzīts no Komunistiskās partijas pusēs. Tas nav viennozīmīgi sakāms par ideoloģiju, bet par praktisko darbu gan. Cilvēkiem tika pateikts priekšā, kas ir jādara, cik lielā apjomā un kā tas paveicams, – pašam bija jārūpējas tikai par šo uzdevumu izpildi.
- Iespējams, ka laikraksta žurnālisti savu radošo darbu neuztvēra kā propagandu. Viņi pakļāvās tā laika iekārtai, nodrošināja tādu saturu, kāds bija ierasts. Nekādi jauninājumi netika veikti, viņi vienkārši pieturējās pie ierastām lietām.

Pielikums

Kolhozi un padomju saimniecības Kuldīgas rajonā 1982. gadā

“Alsunga”, “Cīņa”, “Dzintars”, “Ēdole”, “Kabile”, “Snēpele”, “Komunārs”, “Lejaskurzeme”, “Leņina ceļš”, “Nīkrāce”, “Renda”, “Rudbārži”, “Spartaks”, “Uzvara”, “Vārme”, “Venta”, “Vilgāle”

ATSAUCES UN PIEZĪMES

¹ Lauris, V. Gādība par cilvēku. *Lauku Dzīve*. 1982. 6: 1.

² Poļeško-Poļeskis, O. Padomju dzīvesveida idejiski tīkumiskie pamati. *Padomju Latvijas Komunists*. 1981. 11: 59.

³ Poļeško-Poļeskis, O. Komunistiskās ideoloģijas un propagandas uzbrūkošais raksturs. *Padomju Latvijas Komunists*. 1980. 10: 11.

⁴ TASS. PSKP CK Plēnums. *Padomju Dzimtene*. 1982. 27. maijs.

- ⁵ Hoffmann, E. P. (ed.). *The Soviet Union in the 1980s*. New York, 1984. P. 43.
- ⁶ PSRS pārtikas programma laika posmam līdz 1990. gadam. *Padomju Latvijas Komunists*. 1982. 7: 29.
- ⁷ Turpat. 34. lpp.
- ⁸ Turpat. 35. lpp.
- ⁹ Turpat. 36., 37. lpp.
- ¹⁰ Turpat. 38. lpp.
- ¹¹ Turpat. 40. lpp.
- ¹² Turpat. 47. lpp.
- ¹³ PSKP CK Plēnuma lēmums. Par PSRS pārtikas programmas projektu laika posmam līdz 1990. gadam. *Padomju Latvijas Komunists*. 1982. 7: 4.
- ¹⁴ Turpat. 5.lpp.
- ¹⁵ Hoffmann, E. P.(ed.). *The Soviet Union in the 1980s*. P. 43.
- ¹⁶ Andersons, I. Ideoloģiskā darba aktuālie uzdevumi pašreizējā posmā. *Padomju Latvijas Komunists*. 1981. 9: 24.
- ¹⁷ Svarīgākā praktiskās darbības programma. *Lauku Dzīve*. 1982. 8: 1.
- ¹⁸ TASS.PSKP CK Plēnums. *Padomju Dzimtene*. 1982. 27. maijs.
- ¹⁹ Pārtikas problēmai – kompleksu risinājumu. *Padomju Dzimtene*. 1982. 8. jūn.
- ²⁰ LATINFORM. Informatīvais ziņojums par Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas plēnumu. *Padomju Dzimtene*. 1982. 17. jūn.
- ²¹ Kalniņš, A. Galvenais – palielināt ražas. *Padomju Dzimtene*. 1982. 1. jūn.
- ²² Kūlis, I. Koordinētāja loma. *Padomju Dzimtene*. 1982. 10. jūn.
- ²³ Lankenbergs, E. Republikas gadadienu sagaidot. *Padomju Dzimtene*. 1982. 20. jūl.
- ²⁴ Zantiņš, J. Pārtikas programmu – dzīvē. *Padomju Dzimtene*. 1982. 27. jūl.
- ²⁵ Rone, A. Jātiekt tālāk. *Padomju Dzimtene*. 1982. 3. aug.
- ²⁶ Laizāne, M. Jāgādā pašu saimniecībām. *Padomju Dzimtene*. 1982. 5. aug.
- ²⁷ Rone, A. Ar slaucēja darbu vien par maz. *Padomju Dzimtene*. 1982. 7. sept.
- ²⁸ Par preses grupas uzdevumiem. *Padomju Dzimtene*. 1982. 2. sept.
- ²⁹ Par preses grupu darbu un uzdevumiem tā tālākā uzlabošanā. *Padomju Dzimtene*. 1982. 28. aug.
- ³⁰ Par preses grupām. *Padomju Dzimtene*. 1983. 19. febr.
- ³¹ Kalniņa, M. Gandarījums. *Padomju Dzimtene*. 1982. 24. sept.
- ³² Stalidzāne, Ā. Par vēl lielāku ražu. *Padomju Dzimtene*. 1982. 18. sept.
- ³³ Ribaka, Dz., Ozoliņa, A., Stirāns, J. Katrs grauds savācams. *Padomju Dzimtene*. 1982. 21. aug.
- ³⁴ Kuršinska, A. Kādas rūpes, tādi rezultāti. *Padomju Dzimtene*. 1982. 17. aug.
- ³⁵ Ribaka, Dz., Stirāns, J. Neatpalikt no laika ritma. *Padomju Dzimtene*. 1982. 27. jūl.
- ³⁶ Strauts, J. Sākušās maizes dienas. *Padomju Dzimtene*. 1982. 10. aug.
- ³⁷ Verbele, A. Profesijas krustceļos. *Padomju Dzimtene*. 1982. 22. jūl.
- ³⁸ Āboļiņa, J. Sociālistiskā sacensība – svarīgs lauksaimnieciskās ražošanas efektivitātes paaugstināšanas faktors. *Padomju Latvijas Komunists*. 1981. 5: 33.

Laura Leimane

WIDERSPIEGELUNG DER VERWIRKLICHUNG DES LEBENSMITTELPROGRAMMS IN DER ZEITSCHRIFT DES KREISES KULDĪGA „PADOMJU DZIMTENE“ VON 1982

Die Verwirklichung des im Mai 1982 verabschiedeten Lebensmittelprogramms galt in den 80er Jahren des 20. Jahrhunderts als eines der wichtigsten offiziellen Leitmotive in der Existenz der sowjetischen Gesellschaft. Dieses Programm wurde zur Hauptaufgabe der Sowjetunion in dem 11. Planjahrfünft erklärt.

In dem vorliegenden Beitrag soll geklärt werden, wie diese gemeinsamen Interessen von der Zeitschrift des Kreises Kuldīga „Padomju Dzimtene“ unterstützt und wie in den Zeitungsartikeln die Verwirklichung des Lebensmittelprogramms widerspiegelt wurden.

Die Zeitschrift „Padomju Dzimtene“ war ein aktives Propagandamittel der Kommunistischen Partei; Informationen über die von der Partei, dem Zentralkomitee, der Gewerkschaft, dem Rayonkomitee u.a. gefassten Beschlüsse wurden regelmäßig veröffentlicht und dadurch die Menschen über ihre Zukunft informiert, denn diese Beschlüsse bezogen sich direkt auf ein jedes Individuum. Aus der Zeitung konnte man die Meinungen verschiedener hoher Amtspersonen erfahren, die Rechenschaftsberichte der Kolchose und anderer wirtschaftlichen Unternehmen sowie einzelner Personen kennenlernen. Die fleißigen Arbeiter wurde gelobt, die faulen getadelt und aufgefordert, besser zu arbeiten. Es wurden auch Berichte über die Leistungen anderer Sowjetrepubliken publiziert. Die Leute konnten die eigenen Errungenschaften mit denen von anderen vergleichen und zur weiteren Arbeit motiviert werden. Gerade solche Informationen nahmen in der Zeitung den größten Platz ein, Kultur und Sport wurden zweitrangig behandelt.

Als ein Propagandamittel funktionierte die Zeitschrift „Padomju Dzimtene“ sehr gut. In der Zeitschrift wurde kaum erklärt, warum das Lebensmittelprogramm so wichtig ist. Es wurde nur berichtet, was von der Partei oder Regierung beschlossen worden ist und wie sich diese Beschlüsse auf Leute beziehen, d. h., was für Aufgaben ein jeder in der gemeinsamen Arbeit hat. Meinungen, die sich gegen das Lebensmittelprogramm richten, erscheinen in der Zeitung „Padomju Dzimtene“ nicht, – diese war dem politischen Machtapparat absolut unterworfen.

Der Wunsch, seinen Namen in den in der Zeitung veröffentlichten Listen der Bestarbeiter zu sehen, spornte wohl die Menschen an, möglichst gut zu arbeiten. Die Arbeit in Kolchosen und Unternehmen wurden regelmäßig von den Journalisten überprüft und in der Zeitung beschrieben. Auch die Journalisten wetteiferten miteinander, und die besten wurden mit Preisen ausgezeichnet. Die Aussagen der Vorsitzenden der Kolchose lassen vermuten, dass für Leute eine solche Ordnung recht angenehm war, denn alles wurde seitens der Kommunistischen Partei organisiert. Dies bezieht sich nicht auf die Ideologie, sondern auf die praktische Arbeit. Es wurde den Menschen diktiert, was sie machen sollen, in welchem Umfang und auf welche Weise, – ein jeder sollte nur seinen Pflichten nachgehen. Die Journalisten der Zeitschrift „Padomju Dzimtene“ hielten möglicherweise ihre schöpferische Arbeit nicht für Propaganda. Sie fügten sich der damaligen Gesellschaftsordnung und verfassten Artikel, die von ihnen verlangt wurden. Keine Neuerungen wurden eingeführt, die Zeitung hielt sich an fest gewordene und bestimmte Formen.